Læserbreve, højst 100 ord, eller **debatindlæg,** højst 400 ord, sendes med navn, titel og postadresse til Debatredaktionen. Indlæg kan sendes som mail til **debat@pol.dk**

Vi bringer kun tekster alene sendt til Politiken. Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i indsendte tekster og til også at bringe teksterne på **politiken.dk/debat**

Kronikforslag på ca. 2.100 ord sendes med navn, titel og post-adresse til Kronikredaktionen. Indlæg kan sendes som mail til **kronik@pol.dk** På **politiken.dk/leder** kan man kommentere avisens ledere.

VIGGO HØRUP (1841-1902) STIFTER AF POLITIKEN I 1884

EDVARD BRANDES (1847-1931) STIFTER AF POLITIKEN I 1884

Opinionsredaktør: Per Michael Jespersen

Debatredaktører Mette Højbjerg, Niels Nørgaard, Tarek Omar

Jourhavende Niels Nørgaard

Analyseredaktør Poul Anders Aarøe Pedersen

Lederkollegiet Kristian Madsen

Kronikredaktør Christoffer Emil Bruun

Redaktionschef Anita Bay Bundegaard

Debat
Rådhuspladsen 37, 1785
København V
Telefon, Debat 33 47 23 31
Telefon, Kronik 33 47 23 37
Fax 33 15 41 17

Stop offentlighedsloven – skriv under nu

Danmark står over for at skulle få en ny offentlighedslov. Den har været undervejs i mere end ti år, og formentligt vil denne nye lov komme til at gælde i mange år fremover. Derfor er det meget, meget vigtigt, at vi får gjort det rigtigt i første omgang, for hvem ved, hvornår der kommer en ny omgang?

Tegning: Mette Dreyer

OFFENTLIGHEDSLOVEN

SIMON EMIL AMMITZBØLL, PERNILLE SKIPPER OG PIA ADELSTEEN, MF (LA), MF (EL) OG MF (DF)

DET ER NOK SVÆRT at finde en dansk politiker, der direkte adspurgt ikke øjeblikkelig vil bedyre, at 'åbenhed' og 'debat' er grundstene i det danske demokrati.

Det er den slags udsagn, man som regel hører til grundlovstaler, og som alle er rørende enige om, er indlysende rigtigt. For naturligvis skal vi da have et åbent demokrati, hvor borgerne skal kunne se lovgiverne efter i kortene, og selvfølgelig skal der være en god og grundig demokratisk debat forud for en lovændring.

MEN FORLØBET med den nye offentlighedslov har vist, at der for visse politikere er langt fra grundlovstalernes lovprisninger af demokratiske dyder til den politiske virkelighed på Christiansborg. For det er helt åbenlyst ikke alle politikere, der mener, at det er en god idé, at borgerne skal kunne se, hvilket beslutningsgrundlag en lov er blevet til på. Og pudsigt nok er denne holdning udbredt blandt partier, der enten har ministerposter eller har haft det indtil for nylig og givetvis får det igen en dag.

For de to store hår i offentlighedslovssuppen angår netop ministre og muligheden for at se dem over skulderen. Hår nummer et hedder paragraf 24, og det vil undtage dokumenter fra aktindsigt, hvis de udveksles i forbindelse med, at en minister har eller vil få behov for rådgivning fra embedsværket. Hår nummer to hedder paragraf 27, stk. 2, der undtager »dokumenter, der udarbejdes mellem ministre og folketingsmedlemmer i forbindelse med sager om lovgivning eller anden tilsvarende proces« fra aktindsigt.

Der har allerede været en lang række eksempler fremme om, hvordan netop de to indskrænkelser af muligheden for aktindsigt vil betyde, at en lang række af de 'skandaler', som medierne har oprullet, senest akuttalsagen, ikke længere vil komme for en dag. Det står uden for enhver diskussion, at netop indskrænkelserne i muligheden for aktindsigt, som justitsminister Morten Bødskov selv har erkendt, betyder en klar og også farlig svækkelse af Folketingets, mediernes og vælgernes magt på bekostning af en styrkelse af regeringens ditto.

Det er en hasarderet og betænkelig vej at gå. Dels fordi historien så klart viser, at der i nogle tilfælde er noget at komme efter, dels så sandelig også fordi den øgede lukkethed uundgåeligt vil skabe øget mistænksomhed og afstand mellem borgerne og politikerne.

NÅR DER ER nedrullede gardiner, kan det jo sagtens være, at medier og borgere forestiller sig, at der foregår alskens unoder bag gardinerne. For det virker jo ikke just tillidsvækkende, at nogle politikere har så travlt med at rulle gardinerne ned under henvisning til, at »man har brug for et privat rum at få kvalificeret rådgivning i«. Hvorfor i grunden det? Hvorfor er det, at offentligheden ikke må få at vide, hvilken kvalificeret rådgivning en minister har fået?

Er det fordi, ministre og ministeremner frygter en hob af 'ministeren-var-advaret-historier', hvis det viser sig, at der er ulemper ved en lov?

I så fald er der tale om en undervurdering af egne evner, idet ministeren bør kunne stå på mål for sin egen lov og forklare, at »ja, der er ulemper ved denne lov, men til gengæld er der de og de massive fordele ved loven. Vi foretog en afvejning og nåede frem til, at fordelene var meget store i forhold til ulemperne«.

Der er også tale om en undervurdering af vælgerne, hvis ministre og ministeremner ikke mener, at vælgerne er i stand til at kunne bedømme denne forklaring rimeligt. Trods utallige spørgsmål har vi da heller ikke kunnet få et eneste eksempel på, hvor den offentlighed, vi har i dag, har hindret et kvalificeret stykke lovgivningsarbejde. Behovet for frirum er øjensynlig ikke andet end en dårlig undskyldning.

Den nye offentlighedslov er nu nået forbi førstebehandlingen i Folketinget, og hvis intet sker, så træder loven i kraft per 1/1 2014. Offentlighedslovstoget med indskrænkninger af mulighederne for aktindsigt kører altså, og det haster gevaldigt med at få gjort noget, hvis togets last skal ændres.

Men hvad kan der gøres?

Man skal i hvert fald ikke forvente, at det store flertal i Folketinget, der støtter den nye offentlighedslov i sin nuværende form, er synderligt interesseret i en stor debat om sagen og at lytte til andres argumenter.

> **Journalisten.dk kunne i starten af marts fortælle, at ordet 'hestekød' siden årsskiftet er blevet nævnt i cirka 20 gange så mange artikler og indslag på DR og TV 2 som ordet 'offentlighedslov'**

Justitsministeren afviste således at svare på spørgsmål om offentlighedsloven, før denne var blevet fremsat for Folketinget. Da offentlighedsloven så var blevet fremsat, blev et ønske fra EL, LA og DF om en høring om loven klart afvist. Og det virker i det hele taget som om, at de MF'ere, der går ind for indskrænkningerne i muligheden for aktindsigt, kun udtaler sig om emnet, når de er nødt til det.

Og det er de desværre ikke så ofte, som man kunne håbe. For det ville være synd at sige, at der har været overvældende medieinteresse for denne nye offentlighedslov.

Jo, nogle aviser har været ganske flinke til at skrive om loven, men DR og TV 2's dækning har været meget mangelfuld.

Journalisten.dk kunne i starten af marts fortælle, at ordet 'hestekød' siden årsskiftet er blevet nævnt i cirka 20 gange så mange artikler og indslag på DR og TV 2 som ordet 'offentlighedslov' er. DR's nyhedschef, Ulrik Haagerup, erkender blankt i artiklen, at offentlighedsloven er blevet »underdækket«. Ærlig erkendelse, men så gør da noget ved det!

TV 2 NEWS' nyhedschef, Mikkel Hertz, bedyrer, at »det er svært at formidle offentlighedsloven, så den fremstår væsentlig og forståelig for publikum«. Det kan vi nu ikke se, at det er, og vi mener helt ærligt, at den gode Mikkel Hertz måske undervurderer seerne bare en anelse.

Og så er vi tilbage til spørgsmålet, hvad kan der gøres?

Jo, vi i LA, EL og DF vil selvfølgelig fortsætte med at gøre alt, hvad vi overhovedet kan, for at få loven ændret. Vi vil arbejde i Folketinget, forsøge at overbevise politikere fra de andre partier, deltage i interview, deltage i debatter og alt det andet, vi nu kan gøre. Og så vil vi via dette debatindlæg og internettet forsøge at få så mange som muligt til at skrive under på den underskriftsindsamling, der lige nu kører på internettet mod den nye offentlighedslov.

I SKRIVENDE stund har næsten 20.000 skrevet under, og vi er overbeviste om, at hvis nok skriver under, så vil det få en afgørende betydning. TV 2 og DR vil for eksempel ikke kunne lade passere, at måske 100.000 danskere protesterer mod en ny lov, uden at lave et indslag om sagen. Og jo mere opmærksomhed og debat, der kommer om den nye offentlighedslov, desto tættere vil vi komme på at få ændret de afgørende passager.

Så kære læser, vi gør vores for demokratiet, læg avisen fra dig og gør dit. Gå ind på www.skrivunder.net, skriv under og spred ordet på arbejdspladsen, til familiefrokosten, via sociale medier og alle de steder, du kan. For vi må og skal stoppe dette tilbageskridt for åbenheden og demokratiet, før det er for sent.

KRONIKEN
8. april 2013

Nordsøaftalen krænker grundloven

FRANS CLEMMESEN

Regeringens serviceeftersyn af nordsøaftalen fra 2003 viser, at aftalen er langt mere vidtgående, end de fleste havde forestillet sig. Aftalen er med stor sandsynlighed uforenelig med grundloven.

Frans Clemmesen, cand.polit. og fhv. cheføkonom i Concito.

REGERINGEN har netop offentliggjort sit serviceeftersyn af beskatningsforholdene for nordsøolien.

Baggrunden for eftersynet var, at først tænketanken Concito og efterfølgende de økonomiske vismænd havde påpeget, at nordsøaftalen fra 2003 indebar en massiv overbetaling til de såkaldte DUC-selskaber Shell, Chevron og A.P. Møller, der står for efterforskning og indvinding af nordsøolien. Overbetalingen gav sig udslag i årlige afkast på 60-70 pct. før skat og ca. 30 pct. efter skat. Sådanne afkast er ca. seks gange højere, end hvad man ser i det øvrige erhvervsliv.

Serviceeftersynet er foreløbigt sidste kapitel i nordsøsagen, der tog sin begyndelse i 1962, hvor staten gav A.P. Møller eneretten til at efterforske og udvinde olie i den danske undergrund.

A.P. Møllers koncession var udløbet 31.12. 2012, hvis ikke VK-regeringen sammen med Dansk Folkeparti og Radikale Venstre i 2003 havde forlænget bevillingen med yderligere 30 år. Forlængelser af koncessioner er ganske normale og hensigtsmæssige, da hele infrastrukturen (boreplatforme, rørledninger mv.) allerede er etableret. Til gengæld er det helt usædvanligt, at staten som en del af en koncessionsaftale indgår en aftale om skattevilkårene. I dette tilfælde ovenikøbet helt frem til 2042. Sådanne aftaler er aldrig set før, hverken i Danmark eller andre demokratiske lande. Det er således en central del af demokratiets grundvilkår, at et flertal i den lovgivende forsamling ikke kan forhindre fremtidige flertal i at ændre beskatningen. Nordsøaftalen fra 2003 låste derfor heller ikke kulbrinteskattesatserne fast. Det ville være åbenlyst ulovligt i henhold til grundloven. Til gengæld blev der i aftalen mellem regeringen og A.P. Møller tilføjet en særegen kompensationsklausul. Klausulen forpligter staten til at betale DUC-selskaberne kompensation, hvis fremtidige folketing beslutter at skærpe beskatningen. Der er nok mange danske borgere og virksomheder, der gerne vil have en sådan klausul! Kompensationsaftalen var da også særdeles kontroversiel og blev angrebet hårdt af oppositionen og flere uafhængige eksperter:

»Noget af det, der virker overraskende, det er, at man altså har en aftale, der skal køre i 39 år, uden man har nogen mulighed for ved helt ændrede forudsætninger at lave revision af den. Det anser jeg for at være det helt store problem her«. (Aage Michelsen, økonomisk ekspert ved Nordsøhøringen i 2003).

Siden aftalen blev indgået i 2003, er olieprisserne imidlertid steget fra godt 20 dollar pr. tønde til over 100 dollar. Alene fra 2010 til 2011 er DUC-selskabernes indtægter efter skat steget fra ca. 15 til 20 mia. kr., dvs. godt 30 procent!

Selv hvis DUC-selskaberne kun havde tjent det halve og dermed havde bidraget til at forbedre den slunkne statskasse med 10 mia. kr., ville de have opnået et afkast efter skat på ca. det dobbelte af det øvrige erhvervsliv før skat.

HVAD SÅ MED risikoen, vil nogen måske indvende? Som nævnt er DUC-selskabernes oprindelige koncession fra 1962 nu udløbet. DUC-selskaberne har beholdt de mest attraktive områder i Nordsøen, som er udforskede, og hvor det primært handler om at sætte 'sugerøret' ned og hente så meget af olien op som muligt.

Her er der fortsat et stort potentiale. Med den nuværende teknologi kan man kun hente ca. 30 pct. af olien op af Nordsøen. Der arbejdes imidlertid intenst på at øge indvindingsgraden. Regeringen regner selv med, at værdien af olien i Nordsøen øges med 60 milliarder kr. for hvert procentpoint, som indvindingsprocenten løftes. Heraf får DUC-selskaberne med den nuværende beskatning ca. 25 mia. kr. 'Risikoen' handler derfor alene om, hvor mange to- eller måske trecifrede milliardbeløb, fortjenesten kan øges med frem mod 2042!

Med serviceeftersynet har vi nu for første gang eksplicit fået afdækket kompensationsklausulens økonomiske og juridiske rækkevidde. Hvad angår aftalens økonomiske konsekvenser, dokumenterer serviceeftersynet, at DUC-selskabernes afkast efter skat i de seneste år har været næsten det dobbelte af afkastet i de attraktive norske oliefelter. Dermed skærpes vismændenes argument om overbetaling. Samtidig dokumenterer serviceeftersynet, at staten *ikke* har opnået den andel af indtægterne, man forventede i 2003. I lyset af de kraftigt stigende oliepriser burde andelen snarere have været 70 pct. end de nuværende 60 pct. Den mindre andel end forventet – svarende til ca. 5 mia. årligt – skyldes især, at VK-regeringen i årene umiddelbart efter nordsøaftalen i 2003 sænkede selskabsbeskatningen fra 30 til 25 pct. Serviceeftersynet skulle også vurdere nordsøaftalens juridiske aspekter. Eftersynet skulle dog alene undersøge mulighederne for at *genforhandle* aftalen: »Udvalget har alene bedt kammeradvokaten vurdere, om nordsøaftalen kan tilsidesættes helt eller delvist *pga. bristende forudsætninger*, herunder at olieprisen er steget betydeligt siden aftalens indgåelse«. Genforhandlingsmuligheden var i sin tid afgørende for de radikales tilslutning til nordsøaftalen.: »Partierne (de radikale og Kristendemokraterne, red.) hæftede sig ved . . . at staten havde flere muligheder for at åbne for genforhandling af aftalen, hvis forudsætningerne skulle ændre sig væsentligt«. (Kammeradvokaten).

> **Siden hvornår har det været i statens interesse at forpligte fremtidige folketing til at betale kompensation, blot fordi man lukker et skattehul?**

Socialdemokraterne havde omvendt været mere skeptiske over for bindingerne i nordsøaftalen og stemte derfor imod. »Socialdemokratiet afviste under debatten, at der var noget håndtag. Partiet konstaterede, at der ikke var nogen genforhandlingsklausul, og at man skulle ud i absurde skatteprocenter, hvis der både skulle betales kompensation og samtidig opnås et skatteprovenu«. (Kammeradvokaten). Serviceeftersynet har nu med kammeradvokatens bistand afklaret, hvem der fik ret: »Det er entydigt vurderingen, at der ikke på det foreliggende grundlag foreligger bristende forudsætninger, og aftalen kan heller ikke tilsidesættes som åbenbart urimelig«.

Kammeradvokaten konkluderer således, at selv om olieprisen er ca. fem gange højere end forudsat i aftalen, er der ikke belæg for genforhandling. Ganske enkelt fordi aftalen ikke indeholder nogen genforhandlingsklausul!

ET NATURLIGT næste skridt vil nu være at undersøge aftalens juridiske holdbarhed i relation til grundloven, jf. ovenfor. Som nævnt ovenfor var denne problemstilling allerede i 2003 særdeles kontroversiel. Således udtalte den ene af de juridiske